

Εισαγωγή

Μια γκριζα και βροχερή μέρα του Ιανουαρίου 2017, στα σκαλοπάτια του κτιρίου του Καπιτωλίου στην Ουάσιγκτον, ο νεοεκλεγμένος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Ντόναλντ Τραμπ έδωσε μια ομιλία που δεν έμοιαζε με καμία των προκάτοχών του. Είχε τον θυμό και την απογοήτευση του πολιτικού περιθωρίου, αλλά προερχόταν από την κυρίαρχη πολιτική τάση. Στην εναρκτήρια ομιλία του, ο νέος «Ηγέτης του Ελεύθερου Κόσμου» είπε:

Για πάρα πολύ καιρό, μια μικρή ομάδα στην πρωτεύουσα του έθνους μας έχει αποκομίσει κυβερνητικές επιβραβεύσεις ενώ ο λαός επιβαρύνθηκε το κόστος. Η Ουάσιγκτον άνοιξε – αλλά ο λαός δεν έλαβε μερίδιο από τον πλούτο της. Οι πολιτικοί ευημερούσαν – αλλά χάθηκαν θέσεις εργασίας και τα εργοστάσια έκλεισαν. Το κατεστημένο προστάτευσε τον εαυτό του, αλλά όχι τους πολίτες της χώρας μας. Οι νίκες τους δεν ήταν δικές σας νίκες, οι θρίαμβοί τους δεν ήταν δικοί σας θρίαμβοι. Και ενώ γιόρταζαν στην πρωτεύουσα του έθνους μας, οι οικογένειες που αγωνίζονταν να τα βγάλουν πέρα είχαν ελάχιστα για να γιορτάσουν σε όλη τη χώρα μας. Όλα αυτά αλλάζουν – ξεκινώντας εδώ, και τώρα, επειδή αυτή η στιγμή είναι δική σας στιγμή: ανήκει σε σας.

Η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ είναι κατά πολλούς τρόπους το σαφέστερο παράδειγμα σχετικά με το θέμα αυτού του βιβλίου: τη μετατροπή της ακροδεξιάς γενικά, και της λαϊκιστικής ριζοσπαστικής δεξιάς συγκεκριμένα, σε κυρίαρχη τάση και την κανονικοποίησή της, κατά τον 21ο αιώνα. Καθώς ολοκληρώνω τη συγγραφή αυτού του βιβλίου, τον Μάιο 2019, τρεις από τις πέντε πιο πολυπληθείς χώρες στον κόσμο έχουν ακροδεξιό ηγέτη (Βραζιλία, Ινδία και ΗΠΑ) και το μεγαλύτερο πολιτικό κόμμα στον κόσμο είναι το λαϊκιστικό ριζοσπαστικό δεξιό Ινδικό Λαϊκό Κόμμα (BJP). Στο πλαίσιο

της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), δύο κυβερνήσεις ελέγχονται πλήρως από λαϊκιστικά ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα (Ουγγαρία και Πολωνία), σε άλλες τέσσερις συμμετέχουν τέτοια κόμματα (Βουλγαρία, Εσθονία, Ιταλία, Σλοβακία) και δύο στηρίζονται στην υποστήριξη ενός λαϊκιστικού δεξιού κόμματος (Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο).¹ Επίσης στις τελευταίες ευρωεκλογές, το 2019, τα ακροδεξιά κόμματα αύξησαν την παρουσία τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για ακόμα μία φορά, μολονότι σε μέτριο βαθμό, όπως είχαν κάνει και στις προηγούμενες εκλογές το 2014 και το 2009.

Πολλά έχουν αλλάξει από τότε που ξεκίνησα το επιστημονικό μου έργο σχετικά με την ακροδεξιά στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ως σπουδαστής στο Πανεπιστήμιο του Leiden στην Ολλανδία, όταν η ακροδεξιά ήταν ακόμα κυρίως ένα φαινόμενο του πολιτικού περιθωρίου. Οι νεοναζιστικές ομάδες δεν είχαν τη δυνατότητα να διαμαρτυρηθούν στους δρόμους χωρίς να συλληφθούν και τα αντιμεταναστευτικά κόμματα σχεδόν δεν εμφανίζονταν στις δημοσκοπήσεις. Σήμερα, η ακροδεξιά συνδέεται στενά με την κυρίαρχη πολιτική τάση και σε ολοένα και περισσότερες χώρες γίνεται η κυρίαρχη πολιτική τάση. Θα παρουσιάσω αυτή την ανησυχητική αλλαγή μέσα από 3 (ευρωπαϊκά) παραδείγματα.

Το 1982, χιλιάδες διαδηλωτές πλημμύρισαν την πλατεία μπροστά από το ολλανδικό κοινοβούλιο στη Χάγη. Κρατώντας πλακάτ με συνθήματα όπως «Επέστρεψαν» και «Ο ρατσισμός είναι μίσος κατά των ανθρώπων», διαμαρτύρονταν ενάντια στον Hans Janmaat, ηγέτη του λανθασμένα ονομαζόμενου Κεντρώου Κόμματος, που με λιγότερες από 70.000 ψήφους (0,8%) είχε εκλεγεί στην Κάτω Βουλή. Μεταφερόμενοι περισσότερες από τρεις δεκαετίες μετά, βλέπουμε ότι το ολλανδικό κοινοβούλιο διαθέτει 22 (από 150 συνολικά) ακροδεξιούς βουλευτές, κάτι που δεν έχει προκαλέσει καμία διαμαρτυρία, ενώ τα βασικά δεξιά κυβερνητικά

¹ Τα εν λόγω ακροδεξιά κόμματα είναι τα Ενωμένοι Πατριώτες (Βουλγαρία), DF (Δανία), EKRE (Εσθονία), Fidesz (Ουγγαρία), Λίγκα (Ιταλία), PiS (Πολωνία), SNS (Σλοβακία) και το Δημοκρατικό Ενωτικό Κόμμα (DUP) (Ηνωμένο Βασίλειο).

κόμματα προωθούν και εφαρμόζουν πολιτικές που προέρχονται απολύτως από το βασικό θέμα αντιπαράθεσης του Κεντρώου Κόμματος: «Η Ολλανδία δεν είναι μεταναστευτική χώρα. Σταματήστε τη μετανάστευση!»

Το 1999, το Αυστριακό Κόμμα της Ελευθερίας (FPÖ) σημείωσε τη μεγαλύτερη εκλογική του επιτυχία μέχρι σήμερα, όταν ήρθε δεύτερο με 26,9% των ψήφων στις βουλευτικές εκλογές. Όταν το κόμμα εισήλθε στην κυβέρνηση την επόμενη χρονιά, αντιμετώπισε μαζικές διαδηλώσεις και ένα διεθνές μπόϊκοτάζ. Όταν το FPÖ επέστρεψε στην κυβέρνηση το 2018, ελάχιστοι Αυστριακοί βγήκαν να διαμαρτυρηθούν, ενώ η διεθνής κοινότητα δέχτηκε τον συνασπισμό χωρίς καμία απολύτως διαμαρτυρία.

Και τέλος, στη Γαλλία, οι περισσότεροι Γάλλοι πολίτες αντέδρασαν με τρόπο όταν ο ηγέτης του Εθνικού Μετώπου (FN), Ζαν-Μαρί Λε Πεν, κέρδισε στις προεδρικές εκλογές του 2002 ποσοστό 16,9% της εθνικής ψήφου. Ως αντίδραση, η συμμετοχή στον δεύτερο γύρο των εκλογών αυξήθηκε σημαντικά, διατηρώντας τον Λε Πεν στο 17,8%, κάτι λιγότερο από μία ποσοστιαία μονάδα παραπάνω από τον πρώτο γύρο. Δεκαπέντε χρόνια αργότερα, η κόρη του Μαρίν έλαβε στον πρώτο γύρο 21,3%. Αυτή τη φορά (ακόμα) λιγότεροι Γάλλοι πολίτες ψήφισαν στον δεύτερο γύρο και η Λε Πεν αύξησε το ποσοστό της σε 33,9%. Όταν η Μαρίν Λε Πεν σχεδόν διπλασίασε το ποσοστό που έλαβε ο πατέρας της το 2002, οι Γάλλοι πολίτες ανακουφίστηκαν παρά ταραχτήκαν. Τουλάχιστον δεν είχε κερδίσει.

Αυτά τα παραδείγματα παρουσιάζουν τις βασικές διαφορές ανάμεσα στο αποκαλούμενο «τρίτο κύμα» και στο «τέταρτο κύμα» της μεταπολεμικής ακροδεξιάς. Το τρίτο κύμα, περίπου από το 1980 μέχρι το 2000, αφορούσε την άνοδο εκλογικά επιτυχημένων λαϊκιστικών ριζοσπαστικών δεξιών κομμάτων, παρόλο που εξακολουθούσαν να παραμένουν κατά κύριο λόγο στο πολιτικό περιθώριο, καθώς τα κόμματα της κυρίαρχης τάσης τα απέκλειαν από τους πολιτικούς συνασπισμούς και έδιναν ελάχιστη σημασία στα θέματά «τους», κυρίως τη μετανάστευση και την ευρωπαϊκή ολο-

κλήρωση. Στο τέταρτο κύμα, το οποίο ξεκινάει περίπου τον 21ο αιώνα, τα ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα έγιναν μέρος της κυρίαρχης τάσης και ολοένα και περισσότερο κανονικοποιήθηκαν, όχι μόνο στην Ευρώπη, αλλά σε ολόκληρο τον κόσμο. Ακόμα αναδείχθηκαν εξτρεμιστικά δεξιά κόμματα, καθώς τα μέσα ενημέρωσης και η πολιτική φλερτάρουν ανοιχτά με τα εξτρεμιστικά δεξιά αισθήματα (όπως ο αντισημιτισμός, ο ιστορικός αναθεωρητισμός και ο ρατσισμός).

Η αποκαλούμενη «προσφυγική κρίση» του 2015 έπαιξε σημαντικό ρόλο σε αυτή την εξέλιξη. Βάζω τον όρο σε εισαγωγικά επειδή το αν ήταν ή όχι πραγματικά μια κρίση είναι περισσότερο ζητήματα προσωπικής άποψης παρά αντικειμενικών συνθηκών. Η ΕΕ διέθετε τους οικονομικούς πόρους για να αντιμετωπίσει ακόμα και αυτόν τον αριθμό-ρεκόρ των αιτούντων άσυλο, παρόλο που για χρόνια είχε αμελήσει να δημιουργήσει υποδομές ώστε να μπορέσει να φροντίσει σωστά γι' αυτούς. Τα μέσα ενημέρωσης και οι πολιτικοί της κυρίαρχης τάσης *επέλεξαν* να διατυπώσουν την εισροή αιτούντων άσυλο ως μια «κρίση», προσφέροντας επιχειρήματα στην ήδη κινητοποιημένη ακροδεξιά.

Η «προσφυγική κρίση» δεν ήταν η αρχική αιτία της εισόδου της ακροδεξιάς στην κυρίαρχη τάση, στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν, αλλά σίγουρα λειτούργησε ως ένας καταλύτης σε αυτή τη διαδικασία. Οι αντιμεταναστευτικές διαδηλώσεις έγιναν συνηθισμένο γεγονός στους δρόμους των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών πόλεων, και υπήρξε απότομη αύξηση της ακροδεξιάς βίας κατά των αντιφασιστών, των μεταναστών, της κοινότητας ΛΟΑΤΚ και των προσφύγων. Από τη Γερμανία μέχρι τις ΗΠΑ, οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου και οι μυστικές υπηρεσίες προειδοποιούν για τον αυξανόμενο ακροδεξιό τρομοκρατικό κίνδυνο, συχνά μετά από δεκαετίες υποβάθμισης αυτής της απειλής.

Αυτό το βιβλίο έχει ως στόχο να κάνει μια κατανοητή και σύντομη ανασκόπηση του τέταρτου κύματος της μεταπολεμικής ακροδεξιάς. Παρόλο που περιλαμβάνει νέες παρατηρήσεις που θα κινήσουν επίσης το ενδιαφέρον πιο ειδικών αναγνώστων, αυτό το

βιβλίο είναι, πρώτα και κύρια, γραμμένο για ένα μη επιστημονικό αναγνωστικό κοινό. Για ανθρώπους που παρακολουθούν τις ειδήσεις, ανησυχούν για την άνοδο της ακροδεξιάς, αλλά αισθάνονται ότι τα μέσα ενημέρωσης δεν παρέχουν αρκετά λεπτομερείς και ενημερωμένες περιγραφές, ενώ τα επιστημονικά και μη επιστημονικά βιβλία είναι πολύ περίπλοκα ή απλώς πολύ μεγάλα. Βασίζεται σε περισσότερο από 25 χρόνια επιστημονικής εργασίας, στην οποία περιλαμβάνεται και το δικό μου έργο, και απλοποιεί και συνοψίζει αυτό το έργο σε δέκα σαφώς δομημένα κεφάλαια.

Ελπίζω ότι ο αναγνώστης διαβάζοντας αυτό το βιβλίο θα αισθανθεί ότι διαθέτει τα εφόδια για να αξιολογήσει τις βασικές προκλήσεις που θέτει η ακροδεξιά στις φιλελεύθερες δημοκρατίες κατά τον 21ο αιώνα και ότι μπορεί να υπερασπιστεί τη φιλελεύθερη δημοκρατία εναντίον αυτών των προκλήσεων. Αλλά πριν από όλα θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε μία από τις πιο περίπλοκες και αποθαρρυντικές διαστάσεις της επιστημονικής και δημόσιας αντιπαράθεσης σχετικά με αυτό το θέμα: την ορολογία.

Ορολογία

Οι ιδέες και οι ομάδες που βρίσκονται στο επίκεντρο αυτού του βιβλίου περιγράφονται με ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό όρων, που συχνά χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, χωρίς όμως έναν σαφή ορισμό ή εξήγηση των διαφορών και των ομοιοτήτων τους. Ενώ τα θέματα της ορολογίας μπορεί φαινομενικά να αποτελούν ένα καθαρά επιστημονικό ζήτημα, είναι σημαντικά στην πολιτική και τον δημόσιο διάλογο. Για παράδειγμα, σε χώρες όπως η Γερμανία, οι ομάδες της «εξτρεμιστικής δεξιάς» μπορεί να απαγορεύονται, ενώ οι ομάδες της «ριζοσπαστικής δεξιάς» όχι.

Είναι αλήθεια ότι το μεγαλύτερο μέρος της υιοθέτησης ορισμών και ορολογίας γίνεται από ανθρώπους που βρίσκονται εκτός της ακροδεξιάς, δηλαδή, επιστήμονες, αντιφασίστες και δημοσιογράφους, παρά από την ίδια την ακροδεξιά, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν την ενδιαφέρει η ορολογία. Ηγέτες σημαντικών ακροδεξιών κομμάτων, όπως του FN (που τώρα ονομάζεται Εθνικός

Συναγερμός, RN) και του FPÖ, έστειλαν επιστήμονες και δημοσιογράφους στα δικαστήρια, επειδή τους περιέγραψαν ως «φασίστες», για παράδειγμα. Άλλοι περήφανα αυτο-ανακηρύχθηκαν λαϊκιστές, και μερικές φορές ακόμα και ρατσιστές, μολονότι συχνά το έκαναν αφού έδωσαν νέο πιο ευνοϊκό ορισμό στη λέξη. Για παράδειγμα, ο Ματέο Σαλβίνι, ηγέτης της Λίγκας του Βορρά (τώρα απλώς Λίγκα), που διετέλεσε υπουργός των Εσωτερικών της Ιταλίας, είπε ότι ενώ ο όρος «λαϊκιστής» χρησιμοποιούνταν ως προσβολή, για αυτόν ήταν φιλοφρόνηση. Επίσης ο πρώην Διευθύνων Σύμβουλος της Breitbart News και σύμβουλος του Τραμπ Στιβ Μπάνον είπε στους ακτιβιστές του FN σε ένα πάρτι, «Αφήστε τους να σας ονομάζουν ρατσιστές. Αφήστε τους να σας ονομάζουν ξενόφοβους. Αφήστε τους να σας ονομάζουν νατιβιστές. Να το θεωρείτε μέταλλιο τιμής».

Δεν υπάρχει επιστημονική συναίνεση σχετικά με τους σωστούς όρους για το ευρύτερο κίνημα και τις διάφορες υποομάδες εντός του κινήματος. Επιπλέον, ο κυρίαρχος όρος αλλάζει συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου. Τις πρώτες δεκαετίες, αυτά τα κινήματα περιγράφονταν κυρίως ως «νεοφασισμός», που άλλαξε σε «εξτρεμιστική δεξιά» τη δεκαετία του 1980, «ριζοσπαστική δεξιά» τη δεκαετία του 1990, κάποια μορφή «δεξιού λαϊκισμού» στις αρχές του 21ου αιώνα, καθώς και « ακροδεξιά» τα τελευταία χρόνια. Αυτή η εξέλιξη αντανακλά αλλαγές τόσο εντός του ίδιου του κινήματος όσο και στην επιστημονική κοινότητα που το μελετά.

Οι περισσότεροι επιστήμονες συμφωνούν ότι το κίνημα είναι μέρος της ευρύτερης δεξιάς, αλλά διαφωνούν σχετικά με το τι ακριβώς σημαίνει αυτό. Οι όροι «αριστερά» και «δεξιά» χρονολογούνται από τη Γαλλική Επανάσταση (1789-99) όταν οι υπερασπιστές του βασιλιά κάθισαν στα δεξιά του προέδρου του γαλλικού κοινοβουλίου και οι αντίπαλοί τους στα αριστερά. Αυτό σημαίνει ότι εκείνοι που βρίσκονταν στα δεξιά ήταν υπέρ του *ancien régime*, που χαρακτηριζόταν από την ιεραρχική του τάξη, ενώ εκείνοι στα αριστερά υποστήριζαν τον εκδημοκρατισμό και τη λαϊκή κυριαρ-

χία. Μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση, η διαίρεση αριστερά–δεξιά ορίστηκε κυρίως με όρους κοινωνικο-οικονομικής πολιτικής, με τη δεξιά να υποστηρίζει την ελεύθερη αγορά και την αριστερά να υποστηρίζει έναν πιο ενεργό ρόλο του κράτους, παρόλο που παρέμειναν δημοφιλείς και εναλλακτικές σημασίες – όπως η άποψη υπέρ του θρησκευτικού (δεξιά) έναντι του κοσμικού κράτους (αριστερά). Τις τελευταίες δεκαετίες, η διαίρεση αριστερά–δεξιά ορίζεται περισσότερο με κοινωνικο-πολιτισμικούς όρους, με τη δεξιά να υπερασπίζεται είτε τον αυταρχισμό (έναντι του ελευθεριασμού της αριστεράς) ή τον εθνικισμό (έναντι του διεθνισμού της αριστεράς) – ή, σύμφωνα με την ηγέτιδα του RN Μαρίν Λε Πεν, «πατριώτης–υποστηρικτής της παγκοσμιοποίησης».

Παρόλο που αυτές οι διαφορετικές ερμηνείες διαφέρουν σε πολλά σημεία, έχουν έναν κοινό παρονομαστή, ο οποίος παρουσιάστηκε ακριβέστερα από τον Ιταλό φιλόσοφο Νορμπέρτο Μπόμπιο,² ο οποίος όρισε τη βασική διάκριση ανάμεσα στην αριστερά και τη δεξιά με βάση την άποψή του σχετικά με την ισότητα: η *αριστερά* θεωρεί τις βασικές ανισότητες ανάμεσα στους ανθρώπους τεχνητές και αρνητικές, και θεωρεί ότι θα πρέπει να ξεπεραστούν μέσω ενός ενεργού κράτους, ενώ η *δεξιά* πιστεύει ότι οι ανισότητες ανάμεσα στους ανθρώπους είναι φυσικές και θετικές, και θα πρέπει είτε να της υπερασπίζεται είτε να μην ασχολείται με αυτές το κράτος. Αυτές οι ανισότητες μπορεί να (πιστεύεται ότι) είναι πολιτισμικές, οικονομικές, φυλετικές, θρησκευτικές ή οτιδήποτε άλλο.

Αυτό το βιβλίο δεν ασχολείται με την επονομαζόμενη «δεξιά της κυρίαρχης τάσης», όπως με τους συντηρητικούς και τους φιλελεύθερους/ελευθεριακούς, αλλά μόνο με εκείνους στη δεξιά που είναι «κατά του συστήματος», που ορίζονται εδώ ως εχθρικοί προς τη φιλελεύθερη δημοκρατία. Αυτό το αποκαλώ η *ακροδεξιά* (far right), που χωρίζεται σε δύο ευρύτερες υποομάδες. Η *εξτρεμιστική*

² N. Bobbio, *Left and Right: The Significance of a Political Distinction*, University of Chicago Press, 1997. Ελληνική έκδοση Norberto Bobbio, *ΔΕΞΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ – Σημασία και αίτια μιας πολιτικής διάκρισης*, Πόλις, 2013.

δεξιά (extreme right) απορρίπτει την ουσία της δημοκρατίας, δηλαδή, τη λαϊκή κυριαρχία και τον κανόνα της πλειοψηφίας. Το πιο περιβόητο παράδειγμα εξτρεμιστικής δεξιάς είναι ο φασισμός, που έφερε στην εξουσία τον Γερμανό *Führer* Αδόλφο Χίτλερ και τον Ιταλό *Duce* Μπενίτο Μουσολίνι, και ήταν υπεύθυνοι για τον πιο καταστροφικό πόλεμο στην ιστορία του κόσμου. Η ριζοσπαστική δεξιά (radical right) δέχεται την ουσία της δημοκρατίας, αλλά είναι αντίθετη σε βασικά στοιχεία της φιλελεύθερης δημοκρατίας, κυρίως στα δικαιώματα των μειονοτήτων, το κράτος δικαίου και τη διάκριση των εξουσιών. Και οι δύο ομάδες είναι αντίθετες στη μεταπολεμική φιλελεύθερη δημοκρατική συναίνεση, αλλά με θεμελιωδώς διαφορετικούς τρόπους. Ενώ η εξτρεμιστική δεξιά είναι επαναστατική, η ριζοσπαστική δεξιά είναι περισσότερο μεταρρυθμιστική. Στην ουσία, η ριζοσπαστική δεξιά εμπιστεύεται την εξουσία του λαού, αλλά η εξτρεμιστική δεξιά όχι.

Δεδομένης της συχνότητας του όρου *λαϊκισμός* στις σύγχρονες πολιτικές συζητήσεις, επιτρέψτε μου να διευκρινίσω γρήγορα τόσο τον τρόπο με τον οποίο κατανοώ αυτόν τον όρο όσο και τη σχέση του με την ακροδεξιά. Ορίζω τον λαϊκισμό ως μια (αβαθή) ιδεολογία που θεωρεί ότι η κοινωνία είναι τελικά χωρισμένη σε δύο ομοιογενείς και ανταγωνιστικές ομάδες, τον αγνό λαό και τη διεφθαρμένη ελίτ, και υποστηρίζει ότι η πολιτική θα πρέπει να είναι μια έκφραση της *volonté générale* (γενικής βούλησης) του λαού (βλέπε επίσης Κεφάλαιο 2). Τουλάχιστον στη θεωρία, ο λαϊκισμός είναι υπέρ της δημοκρατίας, αλλά αντίθετος στη φιλελεύθερη δημοκρατία. Κατά συνέπεια, η εξτρεμιστική δεξιά είναι, εξ ορισμού, μη λαϊκιστική, ενώ η ριζοσπαστική δεξιά μπορεί να είναι – και, κατά τον 21ο αιώνα, κατά κύριο λόγο είναι λαϊκιστική.

Δομή του Βιβλίου

Αυτό το βιβλίο εστιάζει κυρίως στο τέταρτο κύμα, δηλαδή, στην ακροδεξιά του 21ου αιώνα. Ενώ ο στόχος μου είναι να παρουσιάσω την ακροδεξιά σε όλη την ποικιλομορφία της, περιλαμβάνοντας τόσο την εξτρεμιστική δεξιά όσο και τη ριζοσπαστική δεξιά, η έμ-

φαση θα δοθεί σε πιο σημαντικές ιδέες, οργανώσεις και προσωπικότητες της σύγχρονης περιόδου, δηλαδή, σε ηγέτες και κόμματα της λαϊκιστικής ριζοσπαστικής δεξιάς. Η πρώτη ομάδα κεφαλαίων εστιάζει κυρίως στην ίδια την ακροδεξιά (κεφαλαία 1-5), ενώ η δεύτερη ασχολείται με την ακροδεξιά εντός του (κυρίως δυτικού δημοκρατικού) πολιτικού πλαισίου (κεφαλαία 6-8).

Το Κεφάλαιο 1 παρέχει μια συνοπτική χρονολογική επισκόπηση του τέταρτου κύματος της μεταπολεμικής ακροδεξιάς πολιτικής. Το Κεφάλαιο 2 εισάγει τις βασικές ιδεολογίες και τα ζητήματα της σύγχρονης ακροδεξιάς. Το Κεφάλαιο 3 εστιάζει στην οργανωσιακή δομή της ακροδεξιάς, κάνοντας διάκριση ανάμεσα στα ακροδεξιά κόμματα, τα κοινωνικά κινήματα και τις υποκοουλτούρες. Το Κεφάλαιο 4 μετατοπίζει την εστίαση στους ανθρώπους εντός της ακροδεξιάς, πιο συγκεκριμένα τους ηγέτες, τα μέλη και τους ακτιβιστές, και τους ψηφοφόρους. Το Κεφάλαιο 5 εξετάζει τις βασικές μορφές κινητοποίησης, δηλαδή, εκλογές, διαδηλώσεις και βία.

Τα επόμενα τρία κεφάλαια τοποθετούν την ακροδεξιά εντός του πολιτικού πλαισίου των δυτικών δημοκρατιών. Τα Κεφάλαια 6 και 7 συζητούν τις αιτίες και τις συνέπειες της πρόσφατης ανόδου της ακροδεξιάς, συνοψίζοντας κάποιες από τις βασικές επιστημονικές και δημόσιες αντιπαραθέσεις –όπως την οικονομική αβεβαιότητα έναντι της πολιτισμικής αντίδρασης– και επισημαίνοντας την ευρεία ποικιλία των ακροδεξιών προκλήσεων τις οποίες αντιμετωπίζουν σήμερα οι δυτικές δημοκρατίες. Το Κεφάλαιο 8 κάνει μια γενική ανασκόπηση των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους ανταποκρίνονται οι δημοκρατίες στην άνοδο της ακροδεξιάς. Το Κεφάλαιο 9 εξετάζει τον ρόλο του κοινωνικού φύλου εντός της ακροδεξιάς, σχετίζοντάς το με τα περισσότερα ζητήματα που συζητήθηκαν σε προηγούμενα κεφάλαια. Τέλος, το Κεφάλαιο 10 κλείνει το βιβλίο με 12 θέσεις που παρουσιάζουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τα νέα στοιχεία του τέταρτου κύματος της μεταπολεμικής ακροδεξιάς.